

"Stipendikertomus yliopp. Aino Karttunen 1934

Stipendiaattikertomus Karttulan ja Tervon pitäjissä suoritetusta esinekeräilystä.

Lupautuessani Savolaisen Osakunnan Kotiseututoimikunnan ehdotuksesta suorittamaan kansatieteellisen aineksen keruuta Pohjois-Savossa kesällä 1934 ehdotin keruualueekseni entistä Karttulaa, siis nykyisiä Karttulan ja Tervon pitäjiä. Tähän aluevalintaan vaikutti lähinnä se seikka, että paikkakuntalaisena molempien pitäjien väestöä melko paljon tuntien arvelin tästä voivan olla jotakin hyötyä keräilytyölleni.

Kiertoaikani koetin sovittaa siten, etten tulisi häiritsemään kiireisenä työaikana. Silloin näet vieras on vähemmän tervetullut. Niinpä suoritin matkani kolmeen otteeseen, nim. 10.VI-21.VI ja 25.VI-8.VII sekä 6.VIII-10.VIII.34 välisinä aikoina. Osaksi liikuin jalkaisin, osaksi polkupyörällä. Suunnittelin matkani etukäteen pitäjän karttaa ja Kotiväkeni sekä muidenkin vanhojen paikkakuntalaisten neuvoja ja ohjeita hyväkseni käyttäen. Pääpiirteissään kävi matka seuraavaa reittiä: Tervon pitäjässä: Talluskylä- Utrianlahti- Koivujärvi- Nuutilankylä- Haapamäki- Tervon Kirkonkylä ja Karttulassa: Airakselankylä- Koskiskylä- Punnonmäki- Soinlahti- Karttulan kirkonkylä- Pihkainmäki- Itä-Karttula.

Kuopion Museosta saamieni ohjeiden mukaan tuli minun erikoisesti kiinnittää huomiotani vanhoihin naisten käsitöihin. Uskalsin ennakolta olettaa tällaisen saaliin jäävän Karttulan ja Tervon pitäjistä melko vähäiseksi - eikä epäilykseni ollutkaan aivan aiheeton. Kaikesta huolimatta tein parhaani, yrittäessäni saada "vaimoväen vasuista" heltiämään tavaraa. Auliisti suostuivatkin emäntä-ihmiset penkomaan kätköjään, monesti käännettiin jopa tilkkuvakkain nurin, saattoihan sieltäkin löytyä joku mytkänauhan pätkä tai ohjaksenkappale.

Emäntien ja tyttärien puheista tulikin vakuutetuksi siitä, että muutamaa, vaikkapa viittäkin vuotta aikaisemmin suoritettu keräys, silmälläpitäen juuri naisten käsitöitä, olisi antanut monin verroin arvokkaamman tuloksen. Pula-aika näet, niin selitettiin monessa talossa, on pakottanut etsimään kätköistä kaiken käyttökelpoisen ja niin on moni kaunis villainen turkkivyyö purettu milloin sukkalangaksi, milloin miksikin, ohjakset ja nauhat ovat saaneet saman kohtalon. Vieläpä lumppujen ostajatkin, niin kerrottiin, ovat monesta talosta saaneet sellaista tavaraa, mikä hyvin olisi puolustanut paikkaansa museossakin.

Kokoamistani tavaroista muodostavat suurimman osan erilaiset joko punotut tai pirralla kudotut nauhat. Lisäksi on erilaisia vöitä, ohjaksia, huiveja y.m. sekä puu- ja metalliesineitä, yhteensä 70 numeroa. Suurempia kudonnaisia, kuten esim. raanuja, toistakin sataa vuotta vanhoja, on muutamissa taloissa sekä Karttulassa, että Tervossa, mutta niistä ei luovuta hinnalla millään. Vanhoja ryijyjä en tavannut ainoatakaan.

Yleensä väestö suhtautui hyvin myötämielisesti keräilytyöhön osoittaen siten ymmärtävänsä, kuinka tärkeää on se työ, jonka tarkoituksena on kansantietouden ja -taitouden säilyminen perintönä tulevilla

sukupolville. Olen kiitollinen Kuopion Isänmaalliselle Seuralle ja Savolaisen Osakunnan Kotiseututoimikunnalle, että näin keräilytyön ohessa sain samalla syventää oman kotiseutuni ja sen asujaimiston tuntemusta.

Karttulassa elok. 19 p:nä 1934

Aino Karttunen, ylioppilas”